

Noțiuni generale despre infracțiunile flagrante. Aspecte de lege ferenda și de drept comparat

Dr. Boga Marius Ciprian

Bacău, România

bg_cip@yahoo.com

Abstract: Luând în considerare necesitatea imperativă de unitate în reglementarea normelor specifice desfășurării procesului penal, la momentul actual, majoritatea dispozițiilor aplicabile cauzelor formează procedura comună în materie. În unele situații, însă, procedura obișnuită nu poate alcătui cadrul optim pentru aflarea adevărului cu ocazia instrumentării dosarelor, nefiind suficient de eficace, pentru a asigura în mod temeinic respectarea drepturilor și obligațiilor justițiabililor, precum și realizarea scopului procesului penal. De aceea, legiuitorul a instituit un cadru normativ derogator de la procedura comună, codificat în Titlul IV al Părții speciale, ce poartă denumirea de proceduri speciale și care se aplică, în mod limitat, unor circumstanțe concrete, subordonate, în principal, fie împrejurărilor în care s-a săvârșit infracțiunea, fie tipului de infracțiune sau elementelor speciale referitoare la persoana autorului infracțiunii. Procedurile speciale reprezintă, așadar, un complex de norme de drept procesual penal, care instituie, pentru anumite cauze penale, o desfășurare a procesului penal parțial diferită de procedura obișnuită, literatura de specialitate clasificându-le în proceduri speciale propriu-zise și proceduri speciale auxiliare. Urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante face parte, alături de procedura în cauzele cu infractori minori și cea privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, din procedurile speciale propriu-zise. Principala deosebire dintre acestea și procedurile speciale auxiliare, constă tocmai în aceea că în cadrul lor sunt rezolvate aspecte privind tragerea la răspundere penală a celor care săvârșesc infracțiuni și lămurirea problemelor legate de existența raportului juridic procesual principal, pe când procedurile auxiliare nu realizează sarcinile fundamentale ale procesului penal, ci rezolvă pe cale jurisdicțională anumite probleme legate de desfășurarea cauzelor penale. Prin urmare, în cazul procedurilor speciale auxiliare, nu se va desfășura un proces penal în scopul tragerii la răspundere penală, ci se vor îndeplini diferite sarcini, legate, direct sau indirect, de o cauză penală în curs de desfășurare sau care a fost deja instrumentată. Prezenta lucrare analizează, din punct de vedere legislativ și doctrinar, elementele de ordin general, specifice infracțiunilor flagrante, fără a aborda aspectele procedurale efective, dar prezentând, sintetic și comparativ, reglementările în materie din legislația altor state. De asemenea, sunt prezentate și analizate dispozițiile de lege ferenda în materie, având în vedere iminenta intrare în vigoare a Noului Cod de Procedură Penală.

Cuvinte cheie: procedură specială; infracțiune flagrantă; urmărire penală; judecată; organe judiciare.

Introducere

Evoluția fenomenului criminalității, la nivel național și european, aflată în legătură de cauzalitate directă și cu criza economică din ultimii ani, impune, în mod derizabil și imperativ, adaptarea reglementărilor și procedurilor în domeniu, la modalitățile și formele tot mai evoluat ale fenomenului infracțional, astfel încât să se reușească crearea efectivă a aceluia spațiu de securitate și justiție, necesar asigurării ordinii sociale în statele europene, plecând tocmai de la premisa că securitatea internă și externă constituie două fețe ale aceleiași monede [1].

Săvârșirea oricărei infracțiuni activează dreptul și obligația organelor judiciare - în calitate de reprezentanți ai autorității - de a desfășura toate activitățile și de a lua toate măsurile legale, pentru a asigura restabilirea ordinii de drept încălcată, implicit pedepsirea autorului. Cu atât mai mult, comiterea unui act ilicit, în condiții de flagranță, justifică atât dreptul statului de a interveni prompt, cât și necesitatea unei reglementări

speciale a urmăririi și judecării lor, având în vedere particularitățile specifice acestui gen de fapte, profundul impact social negativ, necesitatea restabilirii încrederii justițiabililor și descurajarea comportamentelor similare pe viitor. Din aceste considerente, în asemenea circumstanțe, regulile obișnuite de procedură trebuie înlocuite cu dispoziții concrete, în scopul constatării de îndată și strângerii imediate a probelor, care ulterior ar putea deveni greu accesibile. Altfel spus, în asemenea situații, circumstanțele în care a avut loc infracțiunea fac mai ușoară probațiunea, excluzând aproape cu desăvârșire posibilitatea oricăror erori judiciare [2].

Regelementarea procedurii speciale pentru unele infracțiuni flagrante răspunde, în primul rând, unor interese de ordin procesual, deoarece în asemenea cazuri se întăresc condițiile aplicării principiului celerității, a operativității în procesul penal. Pe de altă parte, această procedură grăbește restabilirea ordinii de drept care a fost încălcată și contribuie la sporirea rolului educativ al procesului penal, cu condiția ca scurtarea duratei activității judiciare să nu aducă atingere garanțiilor care asigură drepturile procesuale ale părților și buna realizare a actului de justiție, respectarea principiilor fundamentale a procesului penal, pe întreaga durată a desfășurării sale, fiind obligatorie.

Așadar, necesitatea unei proceduri speciale de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante, se explică prin condițiile în care se săvârșesc acest tip de acte ilicite, condiții ce permit descoperirea rapidă a faptei și a făptuitorului, stabilirea vinovăției acestuia pe bază de probe certe și tragerea sa la răspundere într-un timp mai scurt, în comparație cu procedura obișnuită [3].

Pe baza acestor elemente de fapt, se poate elimina, aproape complet, posibilitatea unor erori judiciare, ceea ce înlesnește efectuarea unor activități procesuale rapide și simplificate.

1. Noțiunea de infracțiune flagrantă

Din punct de vedere etimologic, termenul de „flagrant” derivă din verbul latin *flagro*, -are, care înseamnă „a arde”, sens în care noțiunea de „flagrantă” semnifică prinderea făptuitorului în „focul” acțiunii sale sau imediat după săvârșire [4].

Multă vreme, în dreptul nostru, dar și în limbajul juridic cel mai comun, noțiunea de infracțiune flagrantă era cunoscută sub denumirea de *flagrant delict*. Legislația penală românească actuală a înlocuit însă termenul „delict” cu cel de „infracțiune”, astfel că nu se mai justifică folosirea expresiei vechi.

Potrivit articolului 465 din Codul de procedură penală, este flagrantă „infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire. Este de asemenea flagrantă și infracțiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public, ori este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau alte obiecte, de natură a-l presupune participant la infracțiune. În caz de infracțiune flagrantă, orice persoană are dreptul să prindă pe făptuitor și să-l aducă înaintea autorității” [5].

Luând în considerare momentul în care a fost descoperită infracțiunea flagrantă, în literatura de specialitate se subliniază că aceste infracțiuni au *forme tipice* și *forme asimilate*, prin raportare la dispozițiile articolelor 465 și 466 din Codul de procedură penală.

1.1. Infracțiunea flagrantă tipică

Modul în care legea definește infracțiunea flagrantă, reliefează apropierea în timp, între momentul săvârșirii faptei și momentul descoperirii acesteia.

Articolul 465 alin. 1 din Codul de procedură penală, prezintă două situații de infracțiune flagrantă tipică: *infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii* și *infracțiunea descoperită imediat după săvârșire*.

Infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii, presupune prinderea infractorului în timpul și la locul comiterii acesteia. Termenul săvârșire se interpretează în sensul articolului 144 Cod penal, adică realizarea oricăreia din faptele care alcătuiesc conținutul unei infracțiuni în formă consumată, tentativă sancționabilă sau participație sub orice formă: autor, coautor, instigator sau complice.

Infracțiunea descoperită imediat după săvârșire, este situația în care descoperirea faptei se stabilește cât mai aproape de momentul săvârșirii ei. Legea nu fixează o limită strictă de timp, aceasta fiind lăsată la aprecierea organului judiciar.

Pentru existența stării de flagrantă, nu este suficientă doar descoperirea faptei în momentul săvârșirii sau imediat după, fiind obligatorie și prinderea făptuitorului în acele momente [6].

Această condiție, deși nu este în mod expres prevăzută de lege, se subînțelege, în raport de justificarea procedurii urgente a infracțiunilor flagrante, dat fiind faptul că în situația în care nu se cunoaște făptuitorul, nu poate exista dovada evidentă a vinovăției sale și, deci, nu se justifică folosirea unei proceduri urgente și simplificate.

De asemenea, legea prevede că organul de urmărire penală trebuie să cuprindă în conținutul procesului verbal întocmit și declarațiile învinutului, dispunând ulterior reținerea sa, ceea ce presupune, implicit, cunoașterea făptuitorului din primul moment al descoperirii faptei sau imediat după săvârșirea acesteia [7].

1.2. Infracțiunea flagrantă asimilată

Această formă a infracțiunii flagrante este denumită, în doctrină, și cvasi-tipică sau cvasiflagrantă, articolul 465 alineat (2) din Codul de procedură penală menționând două situații de cvasiflagrantă [8].

În prima situație, făptuitorul, imediat după săvârșirea infracțiunii, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public. Astfel, partea vătămată și martorii oculari sunt cei care, constatând comiterea infracțiunii, trec imediat la urmărirea făptuitorului care încearcă să se îndepărteze de la locul faptei. De asemenea, cei prezenți la comiterea faptei, văzând pe făptuitori, pot apela prin strigăte la ajutorul celorlalți sau la sprijinul autorităților, pentru urmărirea și prinderea acestora, ceea ce reprezintă, în limbaj de specialitate - strigăt public.

În cea de-a doua situație, făptuitorul este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte, de natură a-l presupune participant la infracțiune.

Această stare stabilește o prezumție de flagrantă, datorită apropierii, în spațiu și timp, a făptuitorului față de locul și momentul săvârșirii infracțiunii, având asupra sa orice obiect care face verosimilă și probabilă participarea sa la comiterea delictului. Într-o asemenea situație, trebuie manifestată o foarte mare grijă în administrarea probelor în învinuire, deoarece simpla surprindere a unei persoane cu arme, instrumente sau alte obiecte, nu presupune, în mod obligatoriu, săvârșirea unei fapte penale.

Și în cazul infracțiunilor cvasiflagrante, starea de flagrantă este condiționată, întotdeauna, de prezența făptuitorului, în lipsa acestuia neputându-se constata existența infracțiunii flagrante [9].

2. Cazurile de aplicare a procedurii speciale privind infracțiunile flagrante

Procedura specială privind infracțiunile flagrante se aplică, integral, doar dacă sunt îndeplinite și condițiile articolului 466 din Codul de procedură penală.

Prima condiție, *infracțiunea să fie flagrantă*, este o condiție evidentă, dat fiind faptul că procedura specială analizată vizează tocmai infracțiunile flagrante.

Cea de a doua condiție cere ca *infracțiunea să fie pedepsită prin lege cu închisoare mai mare de un an și cel mult 12 ani*, fiind incluse în această categorie și formele agravate ale acestor infracțiuni.

La stabilirea acestor limite, s-a considerat că aplicarea procedurii urgente nu se justifică în cazul unor infracțiuni de minimă importanță, sancționate cu amendă sau cu închisoare de până la 1 an.

Astfel, prin dispozițiile articolului 466 din Codul de procedură penală, legiuitorul a limitat aplicarea procedurii speciale, strict la o anumită categorie de infracțiuni - cele sancționate de lege cu închisoarea mai mare de un an și de cel mult 12 ani, precum și formele lor agravate - excluderea infracțiunilor sancționate cu o pedeapsă mai mică de un an, având drept temei gradul scăzut de pericol social, ceea ce nu ar justifica aplicarea procedurii speciale.

Pe de altă parte, procedura specială nu se justifică nici pentru infracțiuni de o gravitate foarte mare, întrucât, dat fiind quantumul sporit al pedepsei, trebuie asigurate garanțiile procedurii obișnuite, cu precădere evitarea erorilor judiciare, care pot apărea datorită ritmului accelerat al procedurii speciale [10].

O altă condiție impusă de normă, presupune ca *infracțiunea să fie comisă în anumite locuri*, și anume: în municipii și orașe, în mijloacele de transport în comun, precum și în bălciuri, târguri, porturi, aeroporturi sau gări, chiar dacă nu aparțin unităților teritoriale arătate mai sus, precum și în orice loc aglomerat.

În ceea ce privește bălciurile, târgurile, porturile, aeroporturile și gările, nu este necesar să aparțină municipiilor sau orașelor [11], iar în cazul mijloacelor de transport în comun, se consideră îndeplinită condiția și atunci când se constată infracțiunea flagrantă, în contextul deplasării între două localități sau chiar într-o comună ori sat [12].

Condiția de loc a săvârșirii infracțiunii, a fost formulată în sensul sublinierii posibilității constatării infracțiunii în stare flagrantă, premisa aglomerației înlesnind identificarea unor martori oculari, urmărirea și prinderea făptuitorului imediat după săvârșirea infracțiunii sau solicitarea, de îndată, a sprijinului organelor de urmărire penală [13].

Aplicarea procedurii flagrante cu această condiționare, poate fi explicată și de faptul că, asemenea locuri aglomerate constituie un cadru favorizant, care ușurează comiterea infracțiunii, situație demonstrată și statistic, caz în care reacția organului judiciar, precum și aplicarea unei sancțiuni, trebuie să fie cât mai promptă.

3. Cazuri de neaplicare a procedurii speciale privind infracțiunile flagrante

Articolul 479 din Codul de procedură penală, prevede două cazuri în care infracțiunea, deși flagrantă și întrunind toate condițiile articolului 466, este exonerată de la aplicarea procedurii speciale de urgență, respectiv: *infracțiunile săvârșite de minori și infracțiunile pentru care este necesară plângerea prealabilă a persoanei vătămate*.

În ceea ce privește infracțiunile săvârșite de minori, datorită situației lor deosebite privind dezvoltarea psihică, aceștia sunt ocrotiți de procedura penală, printr-o procedură specială aplicabilă numai minorilor, reglementată de articolele 480-493 din Codul de procedură penală.

În cazul plângerii prealabile - infracțiunile reglementate de articolul 279 din Codul de procedură penală, pentru a căror urmărire penală și judecare este necesară plângerea prealabilă a persoanei vătămate, modificările recente aduse Codului de procedură penală au dus la o simplificare a procedurii.

Din interpretarea, *per a contrario*, a actualelor prevederi ale articolului 479 alineat 2 din Codul de procedură penală, rezultă că în cazul infracțiunilor flagrante, pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, care nu sunt săvârșite în condițiile articolului 466 din Codul de procedură penală, sau în situația în care, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile articolului 466,

persoana vătămată nu a introdus plângerea prealabilă la organul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la săvârșirea infracțiunii flagrante, urmărirea penală și judecata se vor desfășura conform procedurii obișnuite.

4. Infracțiunile concurente, indivizibile sau conexe

Există și situații în care, datorită legăturilor ce pot exista între anumite infracțiuni, procedura specială de urgență poate intra în concurs cu procedura obișnuită, fapt ce a determinat legiuitorul să reglementeze și aceste situații.

Potrivit articolului 478 alineat (1) din Codul de procedură penală, în caz de concurs de infracțiuni, când procedura specială se aplică doar unora dintre infracțiunile concurente, se procedează la disjungerea acestora, urmărirea și judecarea infracțiunilor făcându-se separat.

Dacă disjungerea nu este posibilă, date fiind circumstanțele comiterii faptelor, se acordă prioritate procedurii obișnuite, de drept comun.

În situația indivizibilității sau conexității unor infracțiuni flagrante, îndeplinind condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea procedurii urgente sau a unor infracțiuni neflagrante sau flagrante, dar care nu îndeplinesc aceste condiții, pot exista două posibilități, respectiv: *infracțiunea flagrantă poate fi disjunsă de celelalte infracțiuni*, caz în care se vor urma două proceduri diferite - pentru infracțiunea flagrantă se va aplica procedura de urgență, iar pentru celelalte infracțiuni, indivizibile și conexe, procedura de drept comun; sau *disjungerea nu este posibilă* - urmărirea și judecarea urmând a se face, pentru toate infracțiunile, după procedura obișnuită, de drept comun.

Disjungerea poate fi dispusă, atât de către organul de urmărire penală, cât și de către instanța de judecată, cu precizarea că aceasta nu constituie o declinare de competență, ci o scindare în desfășurarea procesului penal, care se derulează în continuare, dar separat, în fața organului de urmărire penală sau a instanței care a dispus disjungerea, aplicându-se pentru fiecare faptă procedura corespunzătoare, specială sau de drept comun.

5. Reglementările din Noul Cod de Procedură Penală

Viitoarele dispoziții procesual penale, estimate a intra în vigoare începând cu data de 01 februarie 2014, elimină din titlul destinat procedurilor speciale, urmărirea și judecarea infracțiunilor flagrante [14]. Cu toate acestea, actul normativ în cauză conține dispoziții corespunzătoare referitoare la această instituție, chiar dacă prevederile în materie sunt disipate, fiind cuprinse atât în cadrul unor instituții din partea generală, cât și în capitolul destinat sesizării organelor de urmărire penală.

Prima trimitere, indirectă de altfel, la procedura subiect al prezentei lucrări, o întâlnim în art. 60 referitor la obligativitatea procurorului și a organului de cercetare penală, de a efectua actele de cercetare care nu suferă amânare. Sub acest aspect, procesul verbal prin care se constată infracțiunea flagrantă, reprezintă atât un act de sesizare, cât și un mijloc de probă (deci un act de cercetare penală). Desigur, norma în cauză, având caracter general, nu trebuie interpretată singular, ci prin coroborare cu art. 306 alin. 2, care instituie, în mod concret, această obligație în sarcina organelor de urmărire penală.

Menționarea concretă a acestei instituții o regăsim, pentru prima dată, în cuprinsul art. 62 alin. 3, care conferă dreptul comandanților de nave și aeronave de a face percheziții corporale și asupra vehiculelor, de a-l prinde pe făptuitor și a-l prezenta organelor de urmărire penală, în cazul comiterii unei infracțiuni în flagrant.

Ulterior, în art. 92, este limitat dreptul avocatului de a participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală, printre situațiile de excepție fiind menționate și cele referitoare la percheziția corporală și a

vehiculelor, în cazul infracțiunilor flagrante. Specificul acestui gen de fapte, apreciem că impune reglementarea anterioară, care, din punct de vedere al respectării drepturilor procesuale acordate suspectului/inculpatului, nu aduce atingere acestora sub nicio formă. Garanțiile procesuale acordate categoriei de persoane menționată anterior, prin normele instituite în viitoarea legislație, sunt suficiente pentru a asigura exercitarea drepturilor, respectiv controlul ierarhic al măsurilor dispuse și actelor întocmite. În acest sens, controlul legalității probatoriului (cu referire concretă la procesul verbal), în acest prim stadiu procesual, se va realiza atât imperativ și etapizat, din oficiu (inițial de către procurorul de supraveghere - conform art. 293 alin. 3, iar ulterior cu ocazia verificării ordonanței prin care s-a dispus începerea urmăririi penale - conform art. 305 alin. 3), cât și dispozitiv, în sensul în care inculpatul va dori, fie să consulte dosarul (conform art. 94), fie să conteste actele întocmite (conform art. 336-339).

În ordine cronologică, următorul articol ce conține trimitere expresă la această instituție, este art. 159 alin. 3. Astfel, percheziția domiciliară poate fi începută și în afara intervalului orar 06.00 - 20.00, dacă ne aflăm în situația unei infracțiuni flagrante.

Reglementarea implicită referitoare la constatarea infracțiunii flagrante, o regăsim în cuprinsul art. 293. Conform dispozițiilor în cauză, o infracțiune se încadrează în această categorie, dacă este descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire. De asemenea, intră în această categorie și infracțiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de organele de ordine publică și siguranță națională, de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public, ori prezintă urme care justifică suspiciunea rezonabilă că ar fi săvârșit infracțiunea sau este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte, de natură a-l presupune participant la infracțiune.

Precizările anterioare definesc infracțiunea flagrantă și subliniază trăsăturile acesteia. Conform art. 293 alin. 3 (identice reglementărilor în vigoare), constatarea infracțiunilor flagrante se face printr-un proces verbal, în care se consemnează toate aspectele stabilite la fața locului și activitățile desfășurate, și care trebuie trimis de îndată procurorului de supraveghere. De asemenea, sui generis, actul în cauză trebuie să conțină mențiunile prevăzute de art. 199. Împreună cu procesul verbal trebuie înaintate procurorului și plângerile sau cererile scrise, corpul delict sau obiectele și înscrisurile ridicate. Sub aspectul garanțiilor procesuale, dispozițiile art. 293 instituie, imperativ, după cum am menționat anterior, prima formă de control a legalității activităților desfășurate cu ocazia constatării infracțiunilor flagrante.

În cadrul secțiunii referitoare la plângerea prealabilă - ca mod de sesizare a organelor de urmărire penală, întâlnim la art. 298, dispoziții speciale privind procedura de urmat în cazul în care infracțiunea flagrantă face parte din categoria celor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere. Astfel, dispozițiile instituite sunt imperative pentru organele de urmărire penală, sub aspectul constatării faptei, chiar și în lipsa plângerii prealabile. Ulterior, trebuie chemată persoana vătămată, și dacă aceasta depune plângere, urmărirea penală continuă, în caz contrar dosarul va fi înaintat procurorului cu propunerea de clasare.

Ținând cont de indignarea, oprobriul și chiar temerea create prin comiterea unei infracțiuni în stare de flagranță, legiuitorul a instituit și o formă de responsabilizare socială, în scopul descurajării unor asemenea fapte, în sensul în care a recunoscut dreptul oricărei persoane de a-l prinde și preda organelor de urmărire penală pe autor. În asemenea situații, corpurile delict, împreună cu obiectele și înscrisurile ridicate, vor trebui încredințate organelor de urmărire penală, urmând a fi consemnate într-un proces verbal (conform art. 310).

Nu în ultimul rând, din conținutul reglementărilor de legea ferenda și în legătură indirectă cu tema lucrării, președintele completului de judecată are obligația constatării infracțiunilor de audiență (care din punctul nostru de vedere reprezintă tot o formă de flagranță), și, după identificarea făptuitorului, întocmește o încheiere de ședință, pe care o trimite procurorului competent. Acesta din urmă, când participă la judecată,

poate declara că pune în mișcare acțiunea penală, având și prerogativa reținerii inculpatului, dacă sunt întrunite condițiile legale (art. 360).

6. Aspecte de drept comparat

Procedura specială privind infracțiunile flagrante, nu este prevăzută doar în legislația României, reglementări analogice întâlnind și în Codurile de procedură penală din alte state (Marea Britanie, Franța sau SUA - care au o practică îndelungată și eficientă în domeniu).

Instrumentarea cauzelor penale privind infracțiunile flagrante, este reglementată în legislația națională încă din 1864, evoluția în timp a normelor în materie resimțind influența legislațiilor franceză și italiană, chiar dacă, în esență, specificul propriu a fost păstrat. Prevăzută de Titlul IV, capitolul I al Codului de procedură penală român în vigoare, și nereglementată în noul Cod de Procedură Penală în cuprinsul titlului dedicat procedurilor speciale (având în vedere modificările de ansamblu ale viitoarei legislații în privința celerității procesului penal, coroborate și cu dificultățile practice actuale de aplicare efectivă a acestei proceduri - datorate raportului dintre volumul mare al cauzelor aflate în instrumentare și numărul redus de magistrați, respectiv termenele foarte scurte prevăzute pentru aplicare), actuala reglementare este derogatorie de la normele comune de desfășurare a procesului penal, doar dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege cu privire la infracțiune.

Astfel, prima condiție imperativă o constituie caracterul flagrant al infracțiunii (așa cum este definit de art. 465), care trebuie aplicat doar la cazurile expres reglementate de art. 466. Constatarea faptei se face prin proces verbal ce trebuie să cuprindă, pe lângă datele prevăzute de art. 91, și elementele concrete dispuse de art. 467. Ca reguli generale, asupra învinutului se ia măsura reținerii, iar cercetarea trebuie finalizată în 24 ore sau cel mult 3 zile, de la data emiterii ordonanței de reținere (în caz de arestare după reținere), per a contrario urmărirea penală urmând a fi efectuată conform procedurii de drept comun.

Trimiterea în judecată se face prin rechizitoriul procurorului, care participă în mod obligatoriu la dezbateri, judecata făcându-se cu respectarea principiului competenței materiale și teritoriale. Hotărârea instanței este supusă apelului sau recursului, după caz, termenul fiind de 3 zile [15], înaintarea dosarului la instanță fiind imperativ a se face în 24 ore de la declararea căii de atac.

În Franța, pentru infracțiunile flagrante, încă din evul mediu, a fost prevăzută o sancțiune mai aspră prin raportare la celelalte categorii de infracțiuni, având în vedere oprobiul public creat prin comitere.

Cu toate acestea, nu trebuie confundată procedura urgentă, prevăzută de articolul 550 din Codul de procedură penală francez, pentru cazurile de pericol social redus, cu ancheta în cazurile flagrante, prevăzută în articolul 53 din același cod.

Similar procedurii penale române, în cazul infracțiunilor flagrante, ancheta, într-adevăr, decurge rapid, dar procedura se referă la crime (infracțiuni de un pericol social sporit) și la delikte, care aparent sunt crime. Cercetarea se face de lucrătorii mai bine calificați ai poliției criminale, abilitați în aceste cazuri cu împuterniciri suplimentare (ex: de a face percheziții fără sancțiunea procurorului) [16]. Procedura specială de urmărire și judecată, însă, se aplică la infracțiunile simple, de un pericol redus (delikte și contravenții, inclusiv cele comise în condiții de flagranță), care se pedepsesc cu privațiune de libertate până la 2 luni sau cu amendă, spre deosebire de limitele reglementate în țara noastră (infracțiunile flagrante pedepsite prin lege cu închisoarea mai mare de un an și de cel mult 12 ani - art. 466 din Codul de procedură penală român).

Actul procesual principal este, și în acest caz, tot un proces verbal. Cazurile simple se examinează de un singur judecător, cele de o gravitate medie - de trei judecători, judecata având loc cu participarea

obligatorie a procurorului și a apărătorului, procedura fiind orală, formală și în contradictoriu. Sentințele instanței judecătorești pot fi atacate, fie la Tribunalul de poliție, fie la Tribunalul corecțional [17].

Spre deosebire de Franța, în Marea Britanie, procedura în cauzele flagrante și de un pericol mediu sunt cercetate și judecate printr-o metodologie simplificată. Aceste cazuri au aplicabilitate în situația încălcării regulilor de conducere a mijloacelor de transport, provocarea leziunilor corporale, furtul prin efracție, răpirea copiilor și violul.

În acest sistem de drept, nu se prevede necesitatea întocmirii concluziilor de învinuire, predarea învinuitului instanței și alte garanții. Fiind maximal simplificate, aceste componente sunt examinate personal de judecători, fără jurați, iar sentința se poate baza chiar și pe datele incomplet sau insuficient verificate. Examinarea în instanță durează doar câteva minute, iar judecătorul, de regulă, acceptă concluziile poliștilor, care în acest caz au calitatea de martor.

Statele Unite ale Americii aplică procedura pentru cazurile flagrante, în privința infracțiunilor de un pericol social redus. Aceste cazuri se soluționează în instanțe de un nivel inferior, deseori, când persoana este adusă în judecată pentru a i se decide măsura preventivă i se aplică și sentința.

Dacă inculpatul este de acord cu procedura, judecătorul stabilește raportul de implicare în ceea ce privește învinuirea ce i se aduce. În cazul în care inculpatul pledează vinovat, judecătorul hotărăște pedeapsa în cel mai scurt timp. În situația în care acesta pledează nevinovat, infractorului i se acordă 30 zile pentru pregătirea apărării, urmând apoi examinarea judiciară prin toate fazele (ancheta judiciară, dezbateri, etc.) [18].

În unele cazuri, avocații, cu acordul clienților, optează pentru recunoașterea săvârșirii infracțiunii mai puțin grave, lăsând astfel cazul în procedura unui anumit judecător, cu care este mai simplu a încheia o înțelegere asupra pedepselor.

Procedura în cazul unor infracțiuni flagrante în legislația Republicii Moldova, a cunoscut o evoluție identică transformărilor social-politice din societatea post comunistă.

Modificările esențiale apar începând cu anul 1995, după constituirea Republicii Moldova ca stat independent, cea mai importantă inovație referitoare la instituția tratată fiind introducerea termenului de flagrant (articolul 370 „procedura judiciară” începe prin: „procedura judiciară în cauzele penale flagrante...”).

Prin Codul de procedură penală din 2003, procedura delictului flagrant a fost inclusă oficial în categoria procedurilor speciale, alături de cea privind cauzele cu minori, urmărirea și judecarea persoanelor juridice sau procedura recunoașterii vinovăției [19].

Asemenea legislației din țara noastră, actul procesual de bază este tot procesul verbal, care trebuie prezentat procurorului în maxim 24 de ore de la constatare, iar punerea sub învinuire este făcută doar de către procuror, care, poate dispune trimiterea în judecată. În situația în care procurorul consideră că nu există suficiente temeiuri pentru a pune persoana sub învinuire, dispune continuarea urmăririi penale cu indicarea acțiunilor care urmează să fie efectuate și fixarea termenelor reduse necesare pentru aceasta.

Făptuitorul poate fi examinat corporal, percheziționat (în baza ordonanței procurorului sau cu consimțământul său), reținut sau îi pot fi puse bunurile sub sechestru. În aceste situații, trebuie informat judecătorul de instrucție, în maxim 24 de ore de la dispunerea măsurii. Termenele sunt scurte - 10 zile pentru administrarea de noi probe, dacă se impune, respectiv maxim 5 zile de la înregistrarea dosarului la instanță, pentru punerea cauzei pe rol.

Modul în care legea definește infracțiunea flagrantă în legislația acestei țări este, de asemenea, similar celei din România, prin condiționarea dată de apropierea în timp între momentul săvârșirii infracțiunii și momentul descoperirii ei, luându-se în considerare momentul în care a fost descoperită infracțiunea flagrantă.

În literatura de specialitate, se arată că asemenea infracțiuni au forme tipice și forme asimilate (cvasiflagrantă - urmărirea făptuitorului, imediat după săvârșirea infracțiunii de către persoana vătămată, de

martori oculari sau de strigătul public). În același regim se include și definirea stării de flagrantă, condiționată întotdeauna și de prezența făptuitorului, în lipsa acestuia infracțiunea nefiind considerată flagrantă. De asemenea, infractorului i se acordă aceleași drepturi ca și învinuitului, în ceea ce privește cunoașterea materialelor dosarului.

Particularitățile urmăririi și judecării în cazurile flagrante, în toate aceste state, demonstrează varietatea de reglementări, dar în același timp și faptul că procedura în cazurile flagrante are o aplicare destul de largă și eficientă, ceea ce justifică întru totul aplicarea ei.

Făcând o analiză a diferitor opinii și prezentând procedurile analogice din alte state, se poate afirma că procedura în cauzele flagrante este o formă procesuală independentă, utilizată în multe țări, capabilă să asigure, în domeniul de aplicabilitate, îndeplinirea corectă a justiției.

Concluzii

Comparând evoluția în timp a normelor referitoare la procedurile speciale, în principal dispozițiile în materie dinaintea de 1 ianuarie 1969 (care cuprindeau un număr considerabil mai mare de norme derogatorii - exemplul procedurilor speciale aplicabile infracțiunilor contra avutului obștesc și a celor privitoare la infracțiunile contra securității statului, eliminate ulterior), cu cele în vigoare și de lege ferenda, putem afirma că procedura în cazul unor infracțiuni flagrante, reprezintă o formă independentă de activitate procesuală, desfășurată de organele de urmărire penală, în cazul infracțiunilor de un pericol social redus, săvârșite în condiții de flagrantă, al cărei scop principal este apropierea maximă a momentului aplicării pedepsei de momentul comiterii infracțiunii.

Sub acest aspect, achiesăm ideii esențiale exprimată de doctrină, că procedura în cauzele flagrante asigură soluția cea mai eficientă, calitativă și de impact imediat, în realizarea scopului procesului penal.

Necesitatea existenței unei proceduri derogatorii, în cazul unor infracțiuni flagrante, este dovedită și de eficiența înregistrată, în majoritatea cazurilor, în privința soluționării dosarelor. Mai mult chiar, așa cum am prezentat anterior, proceduri asemănătoare există și în alte state, ceea ce demonstrează că această formă procesuală trebuie să existe și să fie în permanentă perfecționare, pentru a asigura o combatere cât mai eficientă a criminalității.

Pornind de la premisa că, este mai mult decât cert faptul că procedura în cazul unor infracțiuni flagrante reprezintă o ordine procesuală, capabilă să asigure o combatere eficientă a fenomenului infracțional, în etapa actuală, aplicarea dispozițiilor din procedura specială nu elimină, ci completează normele comune din codul de procedură penală, orice cauză soluționată, doar pe baza elementelor derogatorii, neputând fi considerată ca instrumentată corect și complet.

În legătură cu modalitatea de codificare a acestei instituții, în noul Cod de procedură penală, chiar dacă nu mai este inclusă în titlul dedicat procedurilor speciale (probabil din considerentele expuse anterior), suficiența reglementărilor ne face să fim optimiști în ceea ce privește eficiența practică.

Referințe

[1] Niță Nelu, Managementul excelenței în instituțiile de ordine și siguranță publică, Editura Tehnopress, Iași, 2013, p. 86;

[2] Nicolae Eugenia Angela, Urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante, Editura C.H. Beck, București, 1999, p. 81;

[3] Jidovu Nicu, Drept procesual penal, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 590;

[4] Idem [3];

- [5] Codul penal. Codul de procedură penală, Ediție îngrijită și adnotată de Toader Tudorel, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 537;
- [6] Păvăleanu Vasile, Drept procesual penal. Partea specială, Editura Lumina Lex, București, 2002, p. 525;
- [7] Theodoru Gr. Grigore, Tratat de Drept procesual penal, Ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2007, p. 968;
- [8] Neagu Ion, Tratat de procedură penală. Partea specială, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 460;
- [9] Idem [3], p. 591 ;
- [10] Idem [6], p. 526, Idem [8], p. 463;
- [11] Idem [3], p. 580;
- [12] Apetrei Mihai, în Nistoreanu Gheorghe și colectiv, Drept procesual penal (partea specială), Editura Europa Nova, București, 1995, p. 308;
- [12] Idem [7], p. 934;
- [14] Noul Cod de procedură penală (Legea nr. 135/2010 - Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010), Editura Hamangiu, București, 2010;
- [15] Idem [12], p. 520;
- [16] Pradel Jean, Manuel de Procédure pénale, Editura Cujas, Paris, 2006, p. 324;
- [17] Idem [16], p. 364;
- [18] Robinson Paul H., Fundamentals of criminal law - Boston 1988, p. 186, p. 450;
- [19] Codul de procedură penală al Republicii Moldova, publicat în Monitorul Oficial nr. 104-110 din 07.06 2003;